

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Βία και πολιτική (ΥΕΠ)

Υπεύθυνος μαθήματος: Θωμάς Νουτσόπουλος

Χειμερινό εξάμηνο, ακαδημαϊκό έτος 2019-2020

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι να εξετάσει και να αναλύσει μορφές εκδήλωσης της βίας κατά τη διαδικασία γένεσης και ωρίμανσης της νεωτερικότητας. Τα ζητήματα πάνω στα οποία διαρθρώνονται οι διαλέξεις είναι τα ακόλουθα: (1) η σχέση της βίας με την κίνηση του ιστορικού αντικειμένου, (2) η σχέση της βίας με τη νεωτερική κοινωνική μορφή. Το ζήτημα αυτό μπορεί να αναλυθεί περαιτέρω σε δύο διαστάσεις: αφενός σε ποιο βαθμό η βία επικαθορίζει την κοινωνική μορφή και αφετέρου σε ποιο βαθμό νοηματοδοτείται η ίδια από την κοινωνική μορφή που γεννά και, τέλος, (3) η σχέση της βίας με την γένεση και τη θεμελίωση νεωτερικών αξιών. Προς διερεύνηση των παραπάνω ζητημάτων οι διαλέξεις ανατρέχουν σε κλασικά θεωρητικά κείμενα των Hegel, Marx, Weber αναλύοντας ταυτόχρονα σημαντικούς ιστορικούς σταθμούς της κίνησης της νεωτερικής κοινωνίας όπως η περίοδος της Τρομοκρατίας κατά τη Γαλλική Επανάσταση, η παρισινή Κομμούνια του 1871, οι δύο ρωσικές επανάστασεις του 1905 και του 1917. Τέλος, στις τελευταίες κατά σειρά διαλέξεις θα επιχειρηθεί να παρουσιαστεί ένα πλαίσιο ανάλυσης του ελληνικού πολιτικού συστήματος ξεκινώντας από τη δικτατορία του Μεταξά και καταλήγοντας στα Δεκεμβριανά του 1944 προκειμένου να διαγραφούν οι ιστορικοί όροι που οδήγησαν στον Ελληνικό Εμφύλιο.

Εκτός από την παρακολούθηση που κρίνεται αναγκαία για λόγους κατανόησης των κειμένων και των εργαλείων που μπορούμε να αντλήσουμε από αυτά, η εξέταση των φοιτητών θα πραγματοποιηθεί με την από μέρους τους συγγραφή μίας γραπτής προόδου στη διάρκεια του εξαμήνου, η οποία θα είναι παραδοτέα μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων.

Ενδεικτικό πρόγραμμα διαλέξεων

Hegel: Η αναγκαιότητα του τρόμου για τη θεμελίωση της αστικής κοινωνίας. Ο Τρόμος ως συνεπής εφαρμογή της απόλυτης ελευθερίας (κείμενο εργασίας: το αντίστοιχο κεφάλαιο από την εγγλιανή *Φαινομενολογία του Πνεύματος*).

Marx: Μορφές βίας κατά τη διαδικασία γένεσης της κεφαλαιοκρατικής μορφής. Περιφράξεις – προλεταριοποίηση του πληθυσμού της υπαίθρου. Η μετάλλαξη της βίας στο εσωτερικό της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας: η σημασία της βωβής βίας. Η ιστορική δυνατότητα άρσης της κεφαλαιοκρατικής μορφής και η κατεύθυνσή της (κείμενο εργασίας: το 24ο κεφάλαιο περί της λεγόμενης πρωταρχικής συσσώρευσης από τον 1ο τόμο του έργου *Το Κεφάλαιο*).

Marx: Η παρισινή Κομμούνια. Ιστορικό πλαίσιο γένεσης της Κομμούνιας. Οι νεωτερισμοί της Κομμούνιας (κείμενο εργασίας: *Ο εμφύλιος πόλεμος στη Γαλλία*).

Weber: Η Ρωσική Επανάσταση του 1905. Ιστορικό πλαίσιο του ρωσικού πολιτικού συστήματος. Οι δυνατότητες του φιλελευθερισμού στη Ρωσία (κείμενο εργασίας: *Η αστική δημοκρατία στη Ρωσία*).

Trotsky: Η Ρωσική Επανάσταση του 1917. Η Επανάσταση του Φεβρουαρίου. Τα κέντρα εξουσίας. Οι Μπολσεβίκοι και οι θέσεις του Απριλίου του Λένιν. Η Οκτωβριανή Επανάσταση (κείμενο εργασίας: *Η ιστορία της ρωσικής επανάστασης*).

Προς τον Ελληνικό Εμφύλιο: Από τη μεταξική δικτατορία στην Κατοχή. Πλαίσιο δυνάμεων του πολιτικού συστήματος και αντιστασιασκές οργανώσεις. ΕΑΜ-ΕΔΕΣ-ΕΚΚΑ. Οι διεθνείς παράγοντες. Οι συμφωνίες Λιβάνου και Καζέρτας. Η κυβέρνηση Ράλλη και η οργάνωση των Ταγμάτων Ασφαλείας. Η απελευθέρωση και τα Δεκεμβριανά.